

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.
Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

În ziua judecării

— Aniversarea de 50 ani a primului Congres național-bisericesc —

Azi în goana nebună după trai, când mila s'a pristăvit din împărăția omului, când numai dureri cumplite și inimi cernite întâlnești pe cărările vieții, azi când stăpânesc pornirile de ură sălbatică, când lumea întreagă arde în vâlvătaia patimilor deslănțuite, îți pare un paradox orice comemorare. Doar ea îți incurcă pasul grăbit spre viitorul doririlor veșnice și îți vrăjește mintea și simțirile înapoi prin valurile vremilor apuse.

Cinstea neamului însă și recunoștința celor puțini ne poruncește, ca uitând pe o clipă grijile lumii, și oprind pasul din goana nebună după noroc, cel puțin la soroace mai însemnate să ne aducem aminte de creatorul fapturii noastre culturale și închinându-ne nemuririi lui să luăm îndemn de smerită pocăință și de îndreptarea cărărilor, căci comemorarea poate fi și bun prilej de hotărâtoare primenire.

*

Ziua de 16 Septembrie a anului acestuia e un soroc, care prin însemnătatea ce compoartă ne îndeamnă la închinare cucernică și la ispășenie de îndreptare. Se împlinesc 50 de ani dela prima întrunire a Congresului național-bisericesc. Astăzi se înalță din nou în strălucire și în podoabă din colțul lui de nemurire «chipul cu ochi străbătători și largă barbă respirată» a lui Șaguna, se ridică pe scaunul de vlădică românesc, mare și puternic ca Solomon, cârmuind oameni și îndreptând vremurile. Glasul lui de patriarh biblic și de cuminte stăpânitor al evenimentelor străbate prin țaria vremilor noastre grăind: «*Ridică-ți împrejur ochii tăi, Sioane, și vezi cum dela apus și dela răsărit, dela miază-noapte și dela miază-zi au sosit fiii tăi! Saltă și te bucură că mărirea Domnului peste tine a strălucit!*»

Ce înălțare de suflet va fi simțit marele Șaguna, văzându-și izbânda luptelor și «alergărilor fără număr» ca după întreprindere de sute de ani «să poată privi față 'n față pe urmașii celor mai mari, cari în timpurile cele grele ale persecuțiilor naționale-bisericesc au fost încetat a se mai aduna, a fost încetat a mai fi o individualitate vizibilă, au încetat a se mai folosi de drepturile date de Dumnezeu prin Mântuitorul lumii, fiul său, sigilate de Mângâitorul Duhul adevărului»; văzând neamul și biserica primind faptură culturală, individualitate vizibilă și gata a lua «posesiune de un drept atât de prețuit al liberei dezvoltări pe câmpul creșterii poporului».

Până la data aceasta, noi, români eram «desmembrați până la dispreț străinilor, ba până la nimicire». Șaguna cu spiritul lui de vizionar a înțeles dint'un început, că biserica e singurul așezământ mai adăpostit de urgia vremilor, că ea singură e în stare a uni toate pornirile și toate palpitarile sufletești ale neamului, că sub ocrotirea și scutul ei se vor putea găti cărările și îndrumările noastre de înaintare culturală. Convingerea aceasta i-a fost temelul de îndemn pentru a porni «războiul cel fără de odihnă», și a face alergările istovitoare: să desgroape biserica, instituțiile ei de «razim și putere» din prăpastiile adânci în cari le prăvălise ura confesională și vitregia veacurilor, a reinvia mitropolia, trupul național-bisericesc al românilor. Și luptă bună a luptat, zdrobind toate răgazurile și stăvilile ce i le-au pus în cale oamenii și vremile, a învins cu desăvârșire și și-a văzut biserica ridicându-se asemenea lui Lazar, din mormânt, *neîngrădită și ferită de orice atârănare străină*.

Nu se mulțumim însă cu reinvierea bisericii, și aceasta «e cea mai cuminte faptă a învingătorului: nu se mai simți preot înainte de toate, ci român și hotărâ să dăruiască biserica mântuită poporului său». Drept aceea chemă pe fruntașii bisericii și ai neamului la lucru «la alinarea și tămăduirea re-

inviatului trup național-bisericesc», grăind: «Astăzi, când ți-a venit Ție, noule Ierusalime, iarăș lumina, și mărirea Domnului peste Tine a răsărit, depun cu desăvârșită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă a bisericii noastre naționale în mâinile congresului prezent și celor viitoare, cari singure sânt reprezentanțiile legale și canonice ale întregii noastre provincii mitropolitane».

Mitr. Andrei Bar. de Șaguna

În 16 Septembrie 1868 mitropolitul Șaguna prezintă primul congres național-bisericesc, monumentală sa lucrare, isvorată din cel mai cald sentiment de dragoste pentru neam și biserică: proiectul legii fundamentale-bisericesc, a «Statutului organic», chemând pe fiecare dintre cei aleși să-și spună asupra lui părerea fără nici o șfială, doar el însuși îl considera numai «ca un aluat din care stă în voia și chemarea congresului de a face pâinea, care să ne fie hrană pentru toți». După amănunțite debateri și discuțiuni se primește și se votează legea de organizare solonică a bisericii reinviate, și astfel «constituția bisericii ecumenice a lui Cristos a fost restabilită și aplicată într-o formă genială în biserica românilor ortodocși din regatul ungar recunoscută și garantată prin legea statului; o constituție, care cuprinde întreaga viață sufletească a poporului român: religioasă-morală și națională culturală, de a conduce pe credincioși la ambele fericiri: cea eternă dincolo de mormânt și cea temporală pe pământ. (V. Mangra*). Dăruindu-ne biserica întărită cu ziduri de meterez, înzestrată cu deplină libertate interioară și exterioară a cerut un singur lucru: dragoste adâncă și însuflețire curată pentru binele de obște dela cei cari compun biserica vie, și îndeosebi dela cei cari sânt chemați să o cârmuiască. Căci numai cheltuind din prisosul sufletului se vor putea înrădăcina în inima și conștiința mulțimii roadele bogate și mult folositoare ale ostanelilor lui, și numai încălzindu-se de dragostea pentru neam și biserică, sfințită prin viața lui curată, se va putea câștiga puterea și iscusința de

trebuință pentru apărarea și păstrarea în neștirbire a libertății interioare și exterioare în biserică, temelul de propășire largă în ale culturii adevărate și ale fericirii vremelnice și veșnice.

*

Astăzi când se împlinesc 50 de ani dela obârșia vieții constituționale, marele și bunul arhieru, din jilțul său de stăpân ne cheamă la judecată, cerând socoteala talanților, cerând seamă despre dobânda moștenirii sale. Să ne spovedim cel puțin ca creștini, căci în mărturisirea adevărului zace îndemnul de îndreptare și puterea de reinviere sufletească.

În umbra legilor și între marginile organizației solonice s'a fărâmițat întreaga viață a credincioșilor noștri din cuprinsul celor 5 decenii. Prăbușindu-se oamenii crescuți de profeticul părinte, am rămas săraci de personalități, fără busolă, fără îndrumări hotărâtoare, osândiți de mașterile împrejurări la lupte sterpe, fără nădejdi de izbândă. — În acest chip orizonturile ni s'au coborât și îngustat tot mai mult, și în raza pornirilor mărunte și individuale nu s'a mai ițit nici o idee care să ne robiască sufletele.

Chestiunile de viață națională culturală și de viață religioasă-morală le-am tratat pripit și sub un unghiu foarte scăzut. În cadrele legii cu temeuri atât de sănătoase, liberale și democratice n'am știut să introducem o organizare cuminte, să desăvârșim ierarhia valorilor adevărate pentru ca să ne cunoaștem puterile și să știm de ce sântem în stare. Lumile de senzațiuni

*) Mitr. Andrei bar. de Șaguna, p. 443.

de sentimente și de îndemnuri nu le-am putut supune datoriei sfinte față cu bunurile religioase culturale.

În congrese și sinoade ne am mulțumit să răstălmăcim după porniri subiective încheieturile legii ocrotitoare bisericești, să ferecăm paragrafi, cetluindu-i în regulamente și normative. Am luat concluze, lanț de concluze, dar nime n'a stăruit să pogoare adevăra de Șaguna în conștiința mulțimii, a poporului, fermentându-i sufletul și fructificându-i gândirea, întărindu-l și mângăindu-l cu *duhul* celui care ni-a dat făptura culturală. Viața ni s'a brodat timid pe un fond de desorientare și descurajare; nu ne-am săpat alvie adâncă.

Adevărat, am fost o *Martă harnică*, am zidit biserici, dar nu în inimi și în conștiințe, am adunat avari, dar nu de cele veșnice, am ridicat școale pompoase, dar a sărăcit *duhul*, și *duhul e viață!*

La moștenirea lui Șaguna n'am adaus, ci din contră zilele fugare și anii nestatornici ni-au tot măcinat din zidurile apărării, furându-ne din când în când și câte o cărămidă împreună cu nădejdea de a putea repara paguba. Încălcările ce ni le-au făcut vremile și oamenii, le-am suportat plainici, mulțumindu-ne cu avântul ce ni-l luam în proteste și jăluri umile.

În fine ni-au slăbit baierile vieții și politica care asemenea unui fur s'a strecurat în internul cetățului noastre, stăruind cu îndărătnicie să întoarcă adevărul așezat în vorbele arhieresti din «*instrucția* pentru directorii școalelor»: «*mai greu este pentru un părinte a edifica casa, decât fiilor a locui în-trînsa.*»

*

Zilele noastre sânt zile de mari prefaceri zile de judecată și de ispășire. Se lămuresc sortile limbilor. Mărturisindu-ne greșelile, ne primenim sufletele și aflând cale de îndreptare vom străbate prin muncă deșteaptă și continuă învăluită în farmecul ce ni-l îmbie credința curată în Dumnezeu la inima bisericii vii, pentru a ridica aici altarul de adevărată închinare și zid de îndârjită apărare. Atunci fiecare membru al organizației șaguniene va fi conștios de patrimoniul scump al străbunilor și de datoria de a toarce mai departe firul continuității a celei mai hotărâtoare tradiții sufletești, pe care se zidește viața văzută a bisericii și neamului.

FOIȘOARA

Inainte cu 50 de ani

Cu prilejul întâiului congres. — Deschiderea. — Intruniri particulare. — Comisiuni. — Festivitatea sodalilor. — După încheierea congresului. — Lista membrilor.

Primul congres național bisericesc al românilor de religiuinea greco-orientală din Transilvania și Ungaria s'a deschis Luni în 16/28 Septembrie 1868 în biserica *Schimbării la față* — acum dispărută — din cetatea Sibiului.

Sentimente de preamărire, dar și de adâncă înduioșare, te cuprind astăzi, după o jumătate de veac, răsfoind rapoartele ziarelor de pe vremuri.

Telegraful Român era, în haina cipariană a vremii de pe atunci, *Telegrafulu Român*, și apărea în orașul *Sabinu*, Joia și Dumineca; ear pe durata congresului prim, în urma evenimentului extraordinar produs prin munca lui Șaguna, foaia se tipărea tot a doua zi.

În nrul 75 din 1 Octombrie 1868, despre *deschiderea* congresului *Telegraful Român* scrie următoarele, (în ortografia de astăzi):

«*Încă de Vineri după amiază începuseră a fi cursul âmbălătorilor (trecătorilor) pe*

Cuvântarea

Arhiepiscopului și Mitropolitului **Andrei Baron de Șaguna**, ținută la deschiderea Congresului național bisericesc român, Luni, în 16/28 Septembrie 1868.

Înoiește-te, înoiește-te, noule Ierusalime, căci ți-a venit ție iarăși lumina, și mărirea Domnului peste tine a răsărit. Această casă Tatăl o a zidit, această casă Fiul o a întărit, această casă Duhul sfânt o a înoit.

Cu această cântare bisericească, care o cântăm în fiecare an în 13 Septembrie, când serbăm amintirea înoirii bisericii dela mormântul Domnului, — cu această cântare bisericească, zic, vă salut pe D-voastră astăzi, când noi ca membri ai nou reînființatei noastre mitropolii române de religia greco-răsăriteană din Ungaria și Ardeal ne-am adunat întâia oară la congresul național bisericesc român.

Pentru că, precum biserica dela mormântul Domnului s'a ruinat în urma unei ursite invidioase, și apoi încetând aceasta, prin lățirea și întărirea creștinismului, s'a zidit iarăși biserica deasupra mormântului Domnului: așa tocmai și mitropolia noastră s'a ruinat în urma unei ursite invidioase, și nimicindu-se aceasta, prin lățirea și întărirea spiritului luminător și adevărat creștinesc al secolului nostru s'a reînființat iarăși vechea noastră mitropolie.

Ursita aceasta invidioasă, care a apăsât mitropolia noastră, a lăsat după sine urme neșterse în istoria bisericii noastre și în legile patriei noastre, precum și în ordinațiunile regimului patriotic de mai înainte. Din istoria bisericii noastre ne convingem, că ursita aceasta invidioasă de biserica noastră s'a iscat de acolo, că ierarhia noastră bisericească împreună cu preoții și creștinii au năzuit a susținea în originalitate instituțiunile bisericii primitive creștinești și a rămânea credincioși religiei lor strămoșești, și că în al 16-lea veac au făcut tuturor înoirilor confesionale front, care secolii trecuți le-au provocat pe terenul creștinismului în Europa întregă.

Această ursită invidioasă a cauzat apoi din partea ierarhilor celorlalte biserici creștine goane asupra mitropoliei noastre și a credinciosului cler și popor, și ierarhiile acestea ale celorlalte biserici creștine au efectuit prin puternica lor influență în legislațiunea și regimul patriei de ne-am lipsit de mitropolie, de episcopii, de

mănăstiri, de nenumărate parohii și de toate averile și zidirile ce se găseau la mitropolie, la episcopii, la mănăstiri și la parohii. Despre batjocurile și prinsorile, care arhierii, preoții și creștinii erau siliți a le suferi numai din cauza că nu vreau să schimbe strămoșeasca lor religiuinea, nu voi să amintesc nimic, căci nu voesc să împropățez rane vechi, ci trec la epoca aceea, când colonii sârbești au trecut la anul 1690 din Turcia la Ungaria cu câțiva arhierii și cu mai multe zeci de mii de familii, și sub scutul unor privilegii pentru biserica și națiunea sârbească au înființat provincia lor mitropolitană națională. Și fiindcă acești coloniști sârbi s'au întins dela Dunăre și Sava până la amândouă țărurile Mureșului, unde ei au găsit pe coreligionarii săi români lipsiți de arhierii și în parte mare și de preoți, și în înțelesul privilegiilor lor au așezat pe ruinele episcopatelor române trei eparhii sârbești: la Arad, Timișoara și Caransebeș, care apoi mai târziu s'a numit și a Verșetului. Astfel, românii ortodocși din Ungaria au devenit sub arhierii sârbi, iar episcopii din Ardeal și Bucovina, însă nu și creștinii, deveniră în urma măsurilor politice din 30 Octombrie 1783 sub jurisdicțiunea sinodului mitropolitan sârbesc din Carloviț.

Însă clerul și poporul român au oftat tot întins și se rugau la regim pentru a recăpăta mitropolia sa canonică, — dar fără efect.

Spiritul cel puternic al anului 1848, care a nimicit feudalismul și privilegiile, și în locul lor a stabilit între popoarele patriei egala îndreptățire politică și confesională, a deșteptat din nou simțul dreptului nostru neprescriptibil canonic și istoric pentru recăstigare vechei noastre mitropolii române de religia greco-răsăriteană din Ungaria și Transilvania și dovedindu-l, *Maiestatea Sa ces. și reg. apostolică* prea înduratul nostru rege Francisc Iosif I a și încuviințat cererile noastre prin prea înalta sa rezoluțiune din 12/24 Decembrie 1864 cu aceea: ca să avem mitropolia constitătoare din români de religia greco-răsăriteană din Ungaria și Ardeal, cu episcopiiile din Arad și Caransebeș și cu arhiepiscopia în Ardeal, totodată denumindu-mă pe mine de arhiepiscop al Transilvaniei și de mitropolit al românilor de religia greco-răsăriteană din Ungaria și Ardeal, și demandându-mi ca în conțelegere cu Preasfințitul Domn episcop Procopiu Ivacovicu al Aradului să fac propunerea

de episcop pentru scaunul nou înființatei eparhii a Caransebeșului; în urma reprezentațiunii noastre arhieresti *Maiestatea Sa* s'a îndurat a denumi de episcop eparhial al Caransebeșului pe fostul arhimandrit și protopresbiter al Brașovului, d-l Ioan Popasu.

Și fiindcă *Maiestatea Sa* numai pentru întâia oară la înființarea mitropoliei noastre a denumit pe mitropolitul nostru fără să prejudece spre viitor modul legal de alegere al mitropolitului sau al episcopilor, pentru aceea m'a însărcinat pe mine, ca în conțelegere cu domni episcopi să propun modalitatea, după care va avea a se constitui mitropolitul și episcopii noștri pe viitor.

Obiectul acesta l-am tractat noi arhierii în sinodul din 16 August 1865 și am aflat unanim, că noi arhierii nu sântem competenți a tracta acest obiect fără întervenirea reprezentanților clerului și poporului credincios din întreaga mitropolie; prin urmare, că numai un congres național român este competent de a tracta acest obiect cu valoare de drept. De aceea acest sinod arhieresc a șternut *Maiestateii Sale* în acest înțeles reprezentațiunea sa, expunând acolo și modul conchemării și al ținerii unui asemenea congres bisericesc față cu elaborarea modului de constituire a mitropolitului și episcopilor pe viitor, precum și față cu elementele constitutive dintr'o mitropolie.

Maiestatea Sa ces. reg. apostolică a binevoit a predă ministeriului său reg. ung. de culte spre pertractare această reprezentațiune sinodală, și înaltul ministeriu de culte a compus pe baza acestei reprezentațiuni sinodale un proiect de lege și l-a prezentat dietei spre inarticularea înființatei noastre mitropolii române și a egalei ei îndreptățiri cu mitropolia sârbească și a garanței de autonomie în înțelesul articolului XX de lege din anul 1848, prin urmare, ca mitropolia noastră să fie îndreptățită de a și regula, conduce și decide independent în congresele sale bisericești obiectele eclesiastice, școlare și fundamentale, și a le administra și guvernă prin propriile sale organe în înțelesul statutelor stabilinde în aceste congrese și aprobate de cătră *Maiestate*. — Mai departe înaltul ministeriu de culte a proiectat dietei pe baza reprezentațiunii sinodale, ca să i se dea voie de a mijloci conchemarea cât mai curând a congresului bisericesc, care după propunerea sinodului episcopesc ar avea să consteie afară de arhierii din

stradele Sibiului mai viu. Vivacitatea aceasta crescă a doua zi, Sâmbătă; ear Duminecă dimineața (în 15/27 Sept.) eră de tot mare.

Și viața această în Sibiu cine o aduce? *Membrii congresului nostru.*

Duminecă dimineața se adunară membrii, câți erau deja sosiți, la biserica *Schimbării la față* din cetate. Cătră începutul sfinteii liturgii, preoțimea care servea în cea zi, ieși îmbrăcată în vestmintele bisericești și după dansa toată adunarea din biserică, preoți și mireni, și se îndreptară cu toții cătră reședința mitropolitană. Cea dintâi intră cu crucea și evangelia în reședință, cea din urmă a format șpalir între reședință și biserică.

Întorcând preoțimea, îi urmau arhiepăstoriei: *Excelența Sa* arhiepiscopul și mitropolitul *Andrei*, și *Ilustritățile* Lor episcopii *Procopiu* (Ivașcovicu, al Aradului) și *Ioan* (Popasu, al Caransebeșului), și acestora au urmat în rând cuviincios cei ce formaseră șpalirul, până când intrară cu toții în biserică. Aici, P. S. S. Mitropolitul se îmbracă spre a celebră împreună cu preoțimea sfânta liturgie, sub decursul căreia se făcū și chemarea sfântului duh.

După finirea acesteia, se întoarseră Prea Sfințiile Lor, în modul arătat la începutul serviciului dumnezeesc, în reședința mitropolitană.

Acum urmară prezentările deputaților

și a altor onorațiori la Prea Sfințiile Sale, și mai târziu masă pentru un număr de deputați la *Excelența Sa* mitropolitul.

Luni dimineața (16/28 Septembrie) pe la opt ore mulțimea de deputați congresuali și alți iubitori de a fi de față la solemnitatea aceasta, se îndreptau spre biserica *Schimbării la față* din cetate, pentru ca să ia parte și să asiste la deschiderea congresului prim, după o întrerupere așa îndelungată.

La 9 ore erau deja adunați membrii în biserică și cuprinsă locurile adunate pentru dâșii. Ear din auditorii, câți se putură provedea cu bilete de intrare, își ocupară parte în corul bisericii, parte aproape de intrare, jos sub cor, locurile lor.

De față se aflau la masa prezidială și ambii episcopi din diecezele Aradului și Caransebeșului.

Ilustritatea Sa d-l secretar de stat *George Ioanovici*... propune alegerea unei deputațiuni, care să invite pe *Excelența Sa*, președintele congresului, la adunare.

Deputațiunea se alege și se pune sub conducerea Prea Sfinției Sale episcopului Aradului. După restimp de câteva minute, deputațiunea se întoarce și înștiințează congresul despre venirea *Excelenței Sale*. Această știre o primește congresul cu «*Să trăească.*»

Îndată după acestea, sosește *Exce-*

lența *Sa* mitropolitul și congresul sculându-se repește de trei ori «*Să trăească.*»

Excelența Sa ocupă scaunul prezidial și face numai decât propunerea d'a se alege 9 notari provizori, din fiecare dieceză câte trei. Deci se aleseră: părinții prot. *Roșescu*, *Andreevici* și *P. Anca* din cler, ear dintre laici: *Dr. Maniu*, adv. *Cosma*, jude proces. *Manguica*, auscult. *Branisce*, *Dr. Gallu* și *M. Beșanu*.

Ocupând aceștia locurile la masa prezidială, președintele rostește cuvântarea (de deschidere).

Această cuvântare nu o descriem mai departe, — ea va mărturisi însași de sine. Adaugem, că impresiunea produsă de dansa a fost mare, și că n'a lăsat nici o inimă cu simț omenesc nemîșcată de puterea ei. La deosebite locuri fu întreruptă de aclamațiuni, care la fine se repetă mai de multe ori. *Congresul se declară deschis.*

În numărul următor, 76, din 3 Octombrie n. 1868:

«*Ori cât de mare a fost silința noastră de a fi exacti în referatul nostru despre congres, trebe să mărturisim, că sântem departe de a fi descriis totul, după cum există în realitate. Ni-ar trebui să ne împărțim în mai multe părți, să avem mai multe mâni, ca să putem îndeplini tabloul, care să pună pe cititori în stare de-a avea*

30 deputați preoțești și din 60 mireni, și ar avea de problemă organizarea congresului pe lângă aprobarea maiestatică, precum și a încerca împăcarea acelor diferențe, cari s'au iscat din despărțirea mitropoliei noastre române de cea sârbească, căci în caz contrar aceste diferențe au de a se tracta și decide prin o judecatorie ordinară delegândă de Maiestate.

Proiectul acesta de lege s'a pertractat constituționalmente în amândouă casele legislative și a urmat articolul al IX-lea de lege din acest an, care prin Maiestatea Sa s'a sancționat în 24 Iunie și s'a publicat în casa reprezentanților în 27 Iunie, iar în casa de sus în 30 Iunie a. c.

Astfel prin această lege constituțională adusă cu observarea tuturor recerincelor legale, la a cărei pertractare au luat parte și câțiva dintre bărbații noștri coreligionari în calitate de reprezentanți ai țării și s'au distins în apărarea intereselor bisericii noastre, — astfel zic prin legea aceasta s'a petrecut înființarea mitropoliei noastre și referințele ei către stat și mitropolia sârbească în condica legilor patriei.

Deci pe baza canoanelor bisericești, recunoscute prin sus amintitul articol de lege, m'am înțeles cu Preasfințitii domni episcopi pentru sorocul tinerii acestui congres național bisericesc, și am aflat de bine a se concheta acela pe ziua de astăzi, adevărat pe 16 Septembrie.

În urma acestei conțelegeri am rugat prin reprezentarea mea din August a. c. pe înaltul reg. minister de culte, ca să binevoiască a mijloci la Maiestatea Sa încuviințarea acestui soroc pentru celebrarea congresului prezent; și primind eu aprobarea maiestatică, urmată prin rezoluțiunea regească din 12 August a. c. și împărțită mie prin emisul ministerial din 14 August, am înștiințat despre aceea fără amânare pe Preasfințitii domni episcopi, cu scop ca să escrie alegerile de deputați clericali, mireni și militari, cari să se poată înfățișa timpuriu la congres, tot odată am scris și eu pentru arhidieceză alegerile de deputați.

Eată, domnilor, că am ajuns a vedea congresul cel mult dorit al provinciei noastre mitropolitane a tuturor românilor de religia greco-răsăriteană din Ungaria și Ardeal!

Eată, domnilor! Congresul acesta însuș, care-l reprezentați d-voastră! Eată, domnilor! timpul încetării

acelei sarcine grele, care de 20 de ani zăcea pe umerii mei și care trebuia să o suport singur după pozițiunea mea, ceea ce o ocup în organismul sfintei maicii noastre biserici, căci n'am putut să ne organizăm până acum bisericește.

Cum am condus eu până acum treaba cea grea și problematică a reînființării mitropoliei noastre? Despre aceea judece prezentul și viitorul.

Dacă câte odată am făcut întrebare de octroiери, aceea am făcut după demandarea împrejurărilor întăitoare în acea convicțiune, că clerul și poporul credincios se va mulțumi cu aceea, dară nici decum n'am făcut-o cu intențiunea de a exercita, sau de a stabili în lucrurile noastre bisericești, școlare și fundamentale vreun absolutism ierarhic. Din această cauză trebuie să accentuez aci, că dacă am și făcut uneori întrebare de octroiери, acestea nu se pot lua în înțelesul strâns de octroiери, deoarece octroarea presupune totdeauna o măsură volnică pe terenul bisericesc; eu însă nu am făcut nici o măsură volnică în treaba înființării mitropoliei, ci fiind împedat de împrejurări de a mă putea consulta cu bărbații noștri, am lucrat și singur în înțelesul pozitivelor instituțiuni bisericești. Și așa am lucrat uneori singur spre ajungerea dorințelor noastre bisericești, precum îmi impuneau canoanele, dară nu spre introducerea și stabilirea vreunui absolutism ierarhic, care eu totdeauna l-am combătut și despre care există în afacerile mele cele mai lămurite dovezi. Dar astăzi, când ți-a venit ție, noule Ierusalime, earăș lumina și mărirea Domnului peste tine a răsărit, — depun cu desăvârșită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă a bisericii noastre naționale în mâinile congresului prezent și ale celor viitoare congrese, care singure sânt reprezentantele legale și canonice a întregii noastre provincii mitropolitane, prin urmare competente de a duce și conduce trebile administrative economice bisericești, școlare și fundamentale.

De astăzi încolo depun și responsabilitatea pentru ulterioara soartă a bisericii în mâinile acestui congres și a celor viitoare, și mă mângâi căci citez să zic: că nu în deșert am alergat, nici în deșert m'am ostenit — Filip, cap. II v. 16, — că n'am alergat ca și cum n'aș fi știut unde alerg, nici am dat rășboi, ca și cum aș fi bătut văzduhul — I. Cor., cap. IX v. 26, — ci luptă bună m'am luptat,

curgerea am plinit și credința am păzit, II. Timot., cap. IV v. 7, și că astăzi pot să mă rog de Dumnezeu, ca acum să mă slobozească pe mine în pace, că văzură ochii mei mântuirea lui, care a pregătit înaintea fețelor tuturor românilor de religia gr. răsăriteană din Ungaria și Ardeal! Luca II, v. 29-31.

În momentele acestea mari, care fac în biserica noastră ecumenică o epocă însemnată, mă rog de Dumnezeu prea umilit, ca congresul nostru prezent și cele viitoare să desvoalte după sfatul său dumnezeesc astfel de afaceri, care să merite a fi caracterizate de carte a unui născut Fiul său, a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos, scrisă nu cu negreală, ci cu Duhul Dumnezeului celui viu, nu în table de peatră, ci în tablele cele trupești ale inimii d-voastră și ale inimii membrilor dela viitoare congrese, pentru că numai astfel făcând tu, noule Ierusalime, te vei înoi și vei justifica în fapte, că ți-a venit ție earăș lumină, și că mărirea Domnului earăș peste tine a răsărit, și că această casă Tatăl o a zidit, Fiul o a întărit și Duhul sfânt o a sfințit. Care toate fie, fie, Amin!

Acestea premitând declar congresul național bisericesc român convocat pe 16 Septembrie 1868 de deschis.

Impăratul Wilhelm și ofițerii noștri. Ziarul berlinez *Lokalanzeiger* scrie, că împăratul Germaniei adresându-se către ofițerii austro-ungari de pe câmpul de luptă din Franța, li-a zis următoarele:

— *Ca tovarăși credincioși de arme văși grăbit împreună cu corpurile trupelor d-voastre la frontul apusean, precum la timpul său am făcut și noi, mergând la d-voastră. Așa se pare, că dușmanii noștri se pregătesc să desfășoare o mare putere. Dacă va sosi vremea aceea, ne veți ajuta și d-voastră, să dăm dușmanului răspunsul trebuitor.*

Știri politice. Din Budapesta se anunță: În timpul cel mai apropiat se vor rezolvi importante chestiuni de stat, care ating în deosebi Ungaria. Prim-ministrul *Wekerle*, care a fost primit de monarh în audiență mai de multe ori în zilele din urmă, voește să și realizeze vechiul plan de-a avea o *majoritate puternică* guvernamentală.

Misiunea de mare importanță, împlinită zilele acestea de contele Ștefan *Tisza* în *Croația* și *Bosnia*, s'a făcut în perfectă înțelegere cu ministrul-prezident. Propunerile, care le va prezenta contele Ștefan *Tisza* regelui despre *chestiunea sudslavă*, vor forma temeiul dezbaterilor ce au să urmeze în parlament asupra acestei chestiuni.

și recitari, despre care se raportează (în nr. 81):

«Conform invitațiilor făcute, publicul se adună pe la 7^{1/2} ore sara în sala dela Coroana ungară.

O distincțiune deosebită se făcu serbătoarei acea fericită împrejurare, că înaltul patron al reuniunii, Excelența Sa Prea Sfințitul *Andrei* Baron de *Șaguna*, însoțit de P. S. Sa Părintele Episcop *Ioan Popasu*, au onorat reuniunea cu prezențele Sale. Asemenea am văzut în publicul numeros și frumos somitățile inteligenței noastre preoțești, laice și militare, care sânt aici la congres, și care se află aici cu locuința, sau sânt din întâmplare în Sibiu. Asemenea erau de față dl primar al cetății Sibiuului, un număr însemnat de inteligență, comercianți și cetățeni, o cunună frumoasă de doamne și domnișoare și junime studioasă, cu un cuvânt un public compus din toate clasela sociale în proporțiunea cea mai înălțătoare de inimă».

Festivitatea s'a început cu un marș românesc, executat orchestra militară a regimentului de infanterie Nr. 9. Prezidentul reuniunii, *Cristea*, a vorbit despre întemeierea instituției în fruntea căreia se află și de importanța industriei în toate timpurile.

Corul sodalilor, condus de profesorul *Cunțan*, a cântat mai multe bucăți, câțiva

Chestiunea slavă de sud. Din cercuri bine informate vieneze anunță *Budapesti Hirrap*, că n'a fost vorba nici odată de incorporarea nemijlocită a *Bosniei* și *Herțegovinei* la Ungaria. Ele au să fie co-ordonate ca unități de administrație ne-tărâtoare în șirul țărilor coroane Sfântului Ștefan, formând în stat lângă *Croația* și *Slavonia* partea a *treia*, care d'asemenea își va trimite deputați în parlamentul ungar. *Bosnia-Herțegovina* va lua parte și în delegațiuni, ca și *Croația*. Situația de drept a *Dalmației* nu va fi atinsă prin executarea acestor planuri.

Dela *Saraievo* se comunică în 24 I. c.: Șeful țării, general-colonelul baron *Sarkotici*, a dat o masă festivă în onoarea contelui Ștefan *Tisza*, care a sosit în *Saraievo*. La salutul exprimat de șeful țării, contele *Tisza* mulțumind a zis, că astăzi când lumea întreagă se află în fierbere, nu este mirare dacă un fel de agitație a cuprins și lumea din *Bosnia* și *Herțegovina*. Vorbitorul poartă deplină înțelegere pentru sentimentele naționale ale celor ce aparțin altor națiuni. Contele *Tisza* spune, că acțiunea dușmanilor noștri are de scop să samene vrajbă între noi și să nimicească monarhia prin certe interne; de aceea face atenție pe oameni și i roagă să nu dea ascultare la aceste îndemnuri. Monarhia trăește și va trăi: Ea nu se lasă ștearsă din lume prin mulțimea frazelor dușmanilor săi și prin propagandă ziaristică.

Proiect de lege despre reforma agrară

Ziarul «*Budapesti Hirrap*» în numărul din 11 Septembrie a. c. sub titlul *Proiect de lege cu raport la reforma agrară* scrie următoarele:

În ministerul de agricultură se pregătește nouă lege a politicii agrare ca un eveniment însemnat al campaniei politice din toamnă.

Inițiativa guvernului de a croi o direcție nouă în împărțirea pământului pe cale instituțională, n'a fost luată sub presiunea fantomei bolșevikismului. S'a arătat necesară legea, pentru că la noi până acum nu s'a afirmat nici o influință a statului în circulația proprietății; iar de altă parte e necesar a se face îngrijire de economii invalizi ai rășboiului, ca ei să ajungă la proprietate de pământ.

Direcția aceasta se remarcă în noul proiect de reformă agrară.

Ministrul de agricultură a prezentat proiectul unei comisii. În această comisie s'au aflat unii, cari erau de părerea, că trebuie să se exproprieze pământul trebuincios.

De altă parte, unii cunosători temeinici ai politicii agrare au convins pe ministrul și aproape pe toți membrii comisiei, că exercitarea dreptului de exproprieare ar produce o stare caotică în țară și ar ataca în mod ireparabil sistemul producției. Pe lângă acestea, reforma ar da o armă puternică în mâna guvernului, și nici un alegător n'ar putea să voteze cu candidatul opoziționist, de teamă, nu cumva guvernul să-i exproprieze pământul pe baza legii.

Astfel noul proiect de lege agrară

înaintea ochilor tot ce se petrece în Sibiu, dela convenirea membrilor congresului național bisericesc al românilor de religia greco-răsăriteană din Transilvania și Ungaria.

Cu toate acestea ne ținem de datorie a face aceea, ce pot putei omenești și a schiță în câteva și acelea ce nu pot încăpea în cadrele relațiilor despre ședințele publice. Cititorii apoi vor avea bunățate a pune toate la locurile unde se cuvine, și-și vor face ei în modul acesta icoana, care să o aibă despre congres, despre acea corporațiune, care în adevăr e înălțătoare de inimă.

Încă înainte de începerea ședințelor publice, pentru înlesnirea lucrărilor în acestea, membrii aflare cu cale a se întruni în conferințe private, a discuta și pregăti lucrurile, ca să poată merge cu ușureala, cu care cititorii poate vedea că au decurs ședințele ținute până acum.

După aceasta se făcu împărțirea în comisii, care și ocupă pe deputați mai tot timpul, cât prisosește dela conferințele private și ședințele publice. Acesta încă e un mediu, prin care lucrurile se accelerează; dar e și posibilă decurgerea lor neted, încât fără de a ne măguli, putem zice în conștiință curată, că acest corp este la înălțimea misiunii sale...

La afacerile deosebirii (separării) a acelor părți, care sânt încă mestecate cu

sârbi, vedem că e rugat a participa și P. S. Sa Părintele episcop al Aradului (*Procopiu Ivașcovici*), și adevărat la comisiunea respectivă spre a da deslușirile necesare...

Și așa luând comisiunile de-a rândul, la toate vom afla însemnătate mare... Una din comisiunile mai recente nu o putem trece cu vederea. Aceasta este cea emisă la propunerea d-lui deputat *Borlea* (din Baia de Criș): pentru proiectul ministrului de culte, încât acela cu măsurile expuse acolo pentru școală, se pare a vătămă autonomia bisericii noastre în punctul școlilor... Temerea membrilor congresuali e justificată, și obligațiunea congresului este de a veghea asupra autonomiei bisericești câștigate cu atâta greutate, care vătămându-se în ori care parte, ar fi ca o naie care poate lua apă, și care în urmă s'ar putea face netrebuincioasă pentru plutare. Punctul acesta, atins de dl *Borlea*, este unul din cele mai esențiale, pentru că influența lui se vără în sinul familiilor și poate avea urmări asupra generațiilor viitoare.»

Festivitatea dată de Reuniunea sodalilor.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu, al cărei prezident era *Nicolae Cristea*, a întocmit pentru ziua de 12 Oct. n. 1868 o festivitate cu coruri, muzică instrumentală

sodali au recitat poezii de *Murășanu*, *Bolintineanu* și *Serbănescu*, ear orchestra militară a mai executat părți din operele *Ernani*, *Trovatore*, *Lucreția Borgia* ș. a.

După ce publicul a părăsit sala, — sfârșește raportul: —

«Reuniunea și o parte din public au rămas încă adunați la o cină comună, sub decursul căreia s'au ridicat toate însuflețitoare pentru industrie, ca mijlocul care contribuie la întărirea și prosperarea culturii unei națiuni».

La încheierea congresului (Nr. 83) în 8/20 Octomvrie 1868 raportorul scrie:

«Înainte însă de a se depărta membrii congresului din Sibiu, mijlociră prin subscripțiuni punerea în lucrare a unui conduct mareț de faclă în onoarea *președintelui congresului*.

La 7^{1/2} ore seara (7/19 Octomvrie) pleacă conductul dela *fosta reședință episcopescă*, din *Strada Cisnădiei*, cu muzica militară. De aici trece peste *Piața mare* și prin *Strada Măcelarilor* către reședința mitropolitană.

Ajungând conductul dinaintea reședinței, dl deputat *Missici*, în fruntea deputaților congresului, rostii cu o oratorie ieșită din profundul inimii sale, o cuvântare, care află cel mai viu răsunet în inimile condeputaților săi și a fiecărui român.

s'a pus pe alte puncte de vedere. *Proiectul dă statului puțința de a răscumpăra numai realitățile câștigate în cursul războiului.* Opinia publică a țării nu prea poate avea ceva de observat în privința aceasta. Ori cine poate simți, că în chestiunea pământurilor s'a făcut în cursul războiului o dislocare, care cere neapărat intervenția organelor statului.

Proiectul dă statului dreptul, ca în termen de 5 ani dela cumpărare să poată răscumpăra pământurile câștigate în cursul războiului. Proprietățile câștigate înainte de război numai așa le poate răscumpăra guvernul, dacă întinderea comunei face necesar a se lua dela particulari pământuri, sau ar fi necesar a se zidi case cu grădini pe seama invalizilor.

Evident, că și pe calea aceasta primește statul drept destul de larg cu privire la marcarea viitoare a politicii agrare. Căci anual se schimbă proprietarul unei bune părți de pământ, iar în curs de cinci ani guvernul are ocazie d'ajuns să se convingă despre necesitatea de a lua pământul, care a trecut la alt proprietar. Numai continuitatea producției este atinsă în oare care măsură prin dreptul de răscumpărare în termen de 5 ani, fiindă în intervalul celor 5 ani proprietarul cel nou cu greu se va decide să facă cheltueli pentru a lucra mai intensiv pământul.

Dreptul de răscumpărare al statului se va întinde și asupra pământurilor aflătoare în mâinile clerului superior, dar numai dacă se dovedeste, că ele nu se cultivă în mod rațional și puterea de producere a pământului nu este folosită pentru trebuințele publice.

Proiectul atinge și fideicomisele. Acestea pot fi răscumpărate de jumătate și fără învoirea moștenitorilor. Ministrul de agricultură va decide în ultima instanță asupra parcelării fideicomiselor.

E vorba, că ministrul de agricultură va înainta proiectul unei comisiuni spre a se ține o anchetă mare. Atunci își vor putea spune cuvântul toți experții și cei interesați.

Proiectul numai după anchetă se va prezenta dietei.

Nr. 9380/1918. Pres.

Notă oficială

Domnul ministru pentru apărarea țării prin rescriptul Nr. 22,190 Pres. din anul 1916, a dispus, ca tot materialul de aramă, aflător ori unde, să se recvireze pentru scopurile armatei, între cari și arama de pe turnurile bisericilor, și altor edificii publice ori private.

Incât una din parohiile noastre ar mai avea atari obiecte și nu le-ar fi anunțat, oficiile parohiale sub răspundere personală a conducătorului se îndatorează prin aceasta, ca să anunțe obiectele de aramă la comanda militară din Sibiu, pentru a putea dispune demontarea și înlocuirea cu

alt material de calitate mai inferioară, dar corăspunzător scopului.

Sibiu, 5/18 Septembrie 1918.

Consistorul arhidiecezan.

Știrile zilei

Numărul cel mai apropiat al ziarului nostru apare, în urma sfintei sărbători Înălțarea Sf. Cruci, Marți în 18 Septembrie v. (1 Octomvrie n.)

Demisionarea comisarului regesc ardelean. Maiestatea Sa regele Carol a primit renunțarea dela postul său a comisarului regesc al Ardealului, a dlui *Gavriil Ugron*.

Lista viriliștilor. Magistratul sibian anunță: Comisiunea pentru stabilirea listei viriliștilor orașului ține ședință în 30 Septembrie n. în oficiul de dare orășenesc.

Navigarea pe Olt. Secțiunea parlamentului român a primit cu 20 față de 3 voturi proiectul de lege privitor la măsurile ce sânt a se lua pentru a face navigabilă partea din România a *Oltului*.

Căsătorit în secret? Din Iași se anunță că principele moștenitor român Carol, care împlinește acum vârsta de 25 de ani, s'a căsătorit în secret la Odesa cu dsoara *Zizi Lambrino*, fiica unui general român. Căsătoria aceasta morganatică face mare senzație în țară. Se crede, că principele moștenitor va fi nevoit a renunța la tron. În cazul acesta, tronul îl va moșteni fratele său *Nicolae*, care acum este de 16 ani.

Maxim Gorki și literatura universală. Scriitorul rus Maxim Gorki înființează o casă de editură sub titlul «literatură universală», cu scopul de-a da în tipar pe seama poporului scrierile celor mai iluștri învățați și scriitori ai veacului XVIII-lea și XIX-lea. Întreprinderea va eda mai ales scrieri de natură etnografică. În colaborare cu scriitorul Lunaciarski va publica Gorki și o revistă semi-lunară, care va informa lumea socială rusească despre raporturile din străinătate.

Religiozitatea lui Foch. Despre religiozitatea mareșalului francez Foch aflăm date în o convorbire ce a avut-o cu Clemenceau. Acesta a ajuns pentru prima dată ministru prezident în anul 1906. Tocmai era vacant postul de director al școlii de război și Clemenceau a chemat la sine pe Foch spre a-i pune în vedere postul de director Foch fu întrebat de Clemenceau: «E adevrat că D-ta ești clerical?» — «Domnule ministru prezident, — răspunse Foch, — dacă zici că e clerical cineva pentru că are credință în Dumnezeu și merge la liturghie, sânt clerical. Dacă însă mă crezi clerical în înțelesul de fanaticism religios, în acest caz nu sânt clerical.»

Clemenceau i-a replicat: «Pagubă! Doar D-ta scrii o carte despre purtarea războaielor.»

Foch a trimis cartea sa lui Clemenceau iar acesta cu ocaziunea altei întâlniri zise lui Foch: «Ești încă tot clerical?» Răspunsul fu: «Domnule ministru prezident, cred că ți-am răspuns la întrebarea aceasta.» Clemenceau zise atunci: «Cu atât mai rău. Ți-am cetit cartea. Într'adevăr e vrednică de așteptare. Pagubă, că ești clerical! Toț: D-ta vei fi directorul școlii de război.»

† **Nicolae Hulea**, notar în retr. și executor reg. cens. după un morb scurt și greu, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în 20 Septembrie n. 4 ore dim., în al 70-lea an al vieții. Rămășițele pământesti ale răposatului s'au înmormântat Duminecă în 22 Septembrie n. la 2 ore p. m. în cimitierul din Idicel pădure. Odihnească în pace!

Evlavioase contribuții. Mai jos însemnații parohieni, urmând sentimentului lor religios au făcut din 5/V—30/VIII următoarele contribuții pe seama bisericii:

1. Ioan Munteanu	Cor. 200
2. Sofron Tohănean	„ 200
3. vād. Ioan G. Găitan	„ 100
4. vād. Maria P. Nitu	„ 100
5. „ Ana Alexe Popica	„ 100
6. „ Paraschiva N. Ola	„ 100
7. „ Ana I. Zaharie	„ 100
8. Ana Alexe Popa	„ 50
9. vād. Domnica Baci	„ 100
10. „ Evforsina I. Bobeș	„ 200
11. „ Maria N. Doboleanu	„ 200
12. Ioan Nițu	„ 100
13. George N. Oltean	„ 100
14. vād. Sinica Popica	„ 100
15. Ioan Luca	„ 200
16. Nicolae I. Muntean	„ 100
17. George Hermenean	„ 200
18. Ioan P. Todoran	„ 200
19. vād. Maria G. Neagovici	„ 100
20. Zahai Zărnescu	„ 100
21. Alexe Sporea	„ 100
22. Reveca Sporea	„ 100

Intorsura Buzelui, la 5/18 Septembrie 1918.

George Cerbu
preof ort. rom.

Contribuiri pentru sanator. În scopul clădirii sanatorului pentru tuberculoși au contribuit în răstimpul dela 12 până la 19 Sept. a. c. următorii: Vilhelm Andre 50 Cor., Rudolf Schintzel 10 Cor. și 1% contribuiri benevole 99 Cor. 69 fileri. Direcțiunea exprimă mulțumiri pentru aceste daruri. Oferte se primesc și în viitor la casa de asigurare a muncitorilor din cercul sibian, Piața Zeghofu nr. 5 și 6 și se chitează în ziare.

Târgul mare în Săliște. Târgul de vite și de mărfuri se va ține în comuna Săliște Sâmbătă, în 5 Octomvrie stil nou 1918.

Teatru cinematograf. Apollo, Strada Schewis. Directoară: D-na Emil Tóth.

Joi și Vineri, în 26 și 27 Septembrie: *Dela o mie de metri înălțime.*

Sâmbătă și Duminecă, în 28 și 29 Septembrie: *Din ziarul unei artiste.*

La fiecare din reprezentații se dau frumoase suplimente de vederi în natură și scene umoristice.

Inceputul la: 6½ și 8½ ore seara

Economie

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille», din Săliște

Belșugul în producția de prune și alte poame, pe de o parte, ear de alta lipsa arzătoare în alimente, mai ales pentru populațiunea română dela sate, cu nenumăratele zile de post de peste an, a determinat pe cărmăcii «*Tovărășiei*», însoțire economică în Săliște, să apeleze la comitetul central al «*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu*» pentru punerea în lucrare la uscatul de prune, de mere, pere și eventual de zarzavaturi, a minunatului *cuptor de uscat poame sistem «Cazenille*», ce este zidit în frunțașă noastră comună Săliște.

Cuptorul, dăruit Reuniunii încă la 1894 de In. minister, a fost zidit cu mari cheltueli în amintita comună centrală, spre a servi la uscatul de prune a populațiunii din comunele mărginașe, ce să indeletnicesc cu cultura mai în mare a poamelor.

Cuptorul cuprinde 95 lese, pe care se pot usca deodată cam 90 decaltri (45 ferdele) prune; din circa 5 decaltri se capătă 3 decaltri prune uscate. Prunele se uscă în timp de 48 ore, în cele dintâi 24 ore, la o căldură de 40 grade, iar în celelalte 24 ore căldura se urcă până la 70 și chiar 80 grade C. La un cuptor se consumă circa o jumătate m. cubic lemne. După ce se iau prunele de pe lese, se întind ca să se răcească și numai după răcire să adună. Merele, perele și persecile se uscă în 24 ore, cu mai puțină căldură, consumându-se numai jumătate cantitate de lemne, ca la uscatul prunelor. Poamele de uscat trebuie să fie coapte bine și dacă se uscă cu grije, reușesc bine. Voind a le da lustru, să pun încă odată în cuptor, pe timp scurt, înferbântându-se bine. La cuptor se pot usca și zarzavaturile (morcovi, pătrângei etc.), atât de căutate pe la orașe.

Cuptorul în anii cu roadă de prune a fost pus în lucrare, și cei cari s'au folosit de el, au fost pe deplini mulțumiți, dat fiind, că *poamele se uscă deopotrivă, se păstrează în întregime, fără a se scurge mustul din ele și fără a se afuma*, și pe deasupra poamele uscate își păstrează gustul 3—4 ani de-a rândul.

În urma învoelii cu comitetul nostru central «*Tovărășia*» din Săliște cu începere de Luni, 16 Septembrie n. c., a pus cuptorul în lucrare, folosindu-se de el populațiunea din Săliște și din comunele învecinate. Cei ce se folosesc de cuptor plătesc de decaltru cor. 1—1.20.

Vic. Tordășianu,
secretarul Reuniunii.

Poșta redacției

Dlul I. B. în Bp. În nrul 59 a apărut «*Lui Coșbuc*». Ear «*Durere*» poate sub alt titlu? Mai trimiteți-o. Celelalte în numerele apropiate.

Sgomotoase și nenumărate aplauze au urmat acestei cuvântări. Ear făcându-se liniște, Excelența Sa P. S. Arhiepiscop și Mitropolit (Andrei Șaguna), mișcat până la lacrimi răspunse, pe cât ni-au putut rămânea credincioasă memoria, următoarele:

Domnilor! Operatul ce ați săvârșit, este dovada libertății confesionale, de care ne bucurăm noi astăzi. El ne arată, că biserică noastră autonomă și independentă a sămănat prin lucrarea dvoastre sămânța principiilor democratice liberale constituționale, care asigură libertatea conștiinței și progresul în cultură. O bucurie mare simt eu în inima mea, când văd, că prin conlucrarea dvoastre s'a pus temelie unor instituții atât de folositoare, care asigură libertatea cetățenească și înaintează folosul patriei. Să ne ferim deci, domnilor, ca de libertatea aceasta, care avem de-a o mulțăm și iubitorului de dreptate, a regelui nostru Francisc Iosif I., să nu abuzăm, ci să ne fie de pâne bună... Vă mulțămesc, domnilor, pentru atențiunea aceasta, care mi se face, și mă rog lui Dumnezeu, ca să trimită binecuvântarea sa asupra lucrărilor noastre, care au pus începutul dezvoltării noastre sociale, spre a nu mai fi ca în trecut excluși dela drepturile cetățenești, ci de a deveni acolo... să ne bucurăm de fructele

cele bune ale libertății creștinești și cetățenești, la care ni-a deschis calea Maiestatea Sa Regele nostru Francisc Iosif I., pe care să l țină Dumnezeu în toată prosperitatea la mulți ani!

«Să trăească!» au resunat de multe ori din pepturile celor ce erau de față.

După aceasta membrii congresului s'au suit în reședință și fură primiți de Excelența Sa Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit în salon. Aici dl deputat *Missici* rostii din nou câteva cuvinte, prin care cere binecuvântarea arhierescă pentru membrii congresului.

Și la aceasta ocaziune nu lipsi Excelența Sa, a aminti de însemnătatea lucrărilor celor ce s'au săvârșit în congres, de înțeleapta folosință a acestora și a urmărilor dintr'insele. Cu deosebire făcu atenți pe deputați, cât atârnă dela întrebunțarea cea rea și cea bună a libertății câștigate pe terenul bisericesc... Și roagă pe Dumnezeu să binecuvinte pe membrii congresului și dorește ca această binecuvântare să se întindă peste toți membrii bisericii noastre și să producă roadele spre binele material și spiritual al tuturor.

Cu aceste și cu alte, pe care nu le puturăm însemna pe toate, — din cauza grămădirii momentelor însemnate în decurs

de 3 săptămâni — se termină activitatea membrilor congresului, a floarei inteligenței noastre, pe care stimându-o și până acum, ne-am învățat a o stimă și mai mult, pentru că ea cuprinde în sine bărbați cu adevărat stimabili, cari prin tact și prudență au imprimat națiunii și cu aceasta ocaziune sigilul unei națiuni mature și demne de egalitate în concertul altor popoare și națiuni.»

Lista deputaților dela 1868.

Deputații congresuali, prezenți la ședințele dela 1868, și trecuți astăzi cu toții în lăcașurile dreptilor, au fost următorii:

1. Dintre preoți:

Nicolae Popea, protosincol, protopopii: Petru Bădilă, Moise Lazar, Nic. Crainic, Ioan Hanea, Ioan Mețianu, Ioan Petric, Ioan Rațiu, Vasilie Roșescu, Partenie Trombitaş (din Arhidieceză);

Miron Romanul, protosincol, protopopii: Simeon Bica, Petru Chirilescu, Ioan Groza, Ioan Țăranu, parohii P. Anca, P. Gruescu, M. Porumbu, Ioan Russu, G. Vasilevici, (din dieceza Aradului);

Protopopii: Nic. Andreevici, S. Dimitrievici, D. Iacobescu, Alex. Ioanovici, At. Ioanovici, G. Peșteanu, Ioan Popovici, Ios. Popovici, Iacob Popovici și Ioan Petrovici, (din dieceza Caransebeșului).

Cu totul 30 deputați preoți.

2. Deputați mireni:

Ion cav. de Alduleanu, Ioan Buzura, Dr. Ioan Borcea, Ioan Bran de Lemeni, Dr. Iosif Hodoș, George Secula, Moise Braniște, I. Filipescu, Dr. Iosif Gall, Dr. Vasile Glodariu, Ilie Măcelariu, Petru Roșca, Ioan Noacu, Mihail Orbonaș, Ioan Pișoș, Ioan Paraschiv, Filip Pascu, Ioan cav. de Pușcariu, Nic. Găetanu, Avram Tincu, (din Arhidieceză);

Dr. Al. Mocsonyi, Victor Mocsonyi, M. Beșan, Sigismund Borlea, Șt. Borș, I. Bica, Dim. Bonciu, Petru Cermena, Partenie Cosma, (singurul care se află în viață), Lazar Ionescu, Dr. At. M. Marienescu, George Popa, Ioan Moldovan, Mih. Niccoară, Alexe Popovici, Sig. Popovici, Const. Radulescu, Nic. Zsiga, (din dieceza Aradului);

Ant. Mocsonyi, V. Babeș, I. Balnoșanu, Mih. Busa, Ioan Faur, Simeon Manguica, I. Missici, Dr. Aurel Maniu, Al. Atanasievici, Iulian Ianculescu, G. Ioanovici, T. Miclea, Ioan Popovici (Mehadia), Vas. Popovici, Ioan Poșta (Caransebeș), Nic. Raichici, Sopronie Dedragu, Iosif Seracin, G. Stan, (din dieceza Caransebeșului).